

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 480 K
Félévre 240 K
Negyedévre 120 K
Egy óra 40 K
Egyes szám ára 2 korona.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL.
Obilityeva(Zápolya)-u. 1. Telefonazám 22.

MEGJELENIK MINDENNAP, VASÁR-
ES ÜNNEPNAPOK KIVÉTELEVEL.

Veliki Beckserek, 1920.

XLIX. évfolyam, 178. szám.

Kedd, 1920 augusztus 17.

Valami csodálatos,

kiszámíthatatlan szeszélyessége a sorsnak az, ami most velünk történik, szegény, agyongyötört, hat évi háborus bajoktól megtépázott, beteg emberiséggel. Most éljük hat esztendő óta az első augusztust, ami „békeidőbe“ esik és most megint — csakugy mint a „háboru“ első hónapjában — mindenfelől mozgósításokról hallunk. Az oroszok és a lengyelek hónapok óta a legvadabb háboruskodásban vannak, de most, hogy az orosz-lengyel háboru a végét járja, egymásután jön a hír más államok mozgósításáról. Az egyik azért mozgósít, hogy határait biztosítsa, a másik azért, hogy megvédje semlegességét, az angolok nagy tengeri hajókat teleraknak katonával, hadianyaggal és megindítják őket az Északi tengerre, a franciák Strassburg körül gyülekeznek, onnan akarnak elindulni Lengyelország felé, Románia is mozgósított már, Magyarország is, Csehszlovákia ugyanezt tette pár nap előtt.

Egész szép kis kezdete a „béke“ nevezetű állapotnak. Egész szép kilátásokkal dolgozhatunk tovább az alig megkezdett építő munkán, amikor minden oldalról — akár 1914 augusztusában lennénk — újabb meg újabb mozgósításokról hallunk nap-nap után.

Vagy tényleg olyan nagyot vétkeztünk emberek, hogy még mindig nem elég penitencia az eddigi sok gyötrelm és kínlás. Nem elég még mindig a pusztulásból, folytatni kell tovább, hogy egészen tönkre tegyük, teljesen megsemmisítsük azt a keveset, amit eddig sikerült valahogy, nagy nehezen megmenteni az enyészettől? Nem elég a halálos betegség, végleg el kell pusztulnia az emberiségnek, hogy egy új világ kezdődhessen? Ha így van, akkor a legjobb uton vagyunk hozzá. A jövő európai háborunak — amit, még mindig hiszünk, csak ki lehet majd valahogy kerülni — borzalmai messze felül fogják mulni a most lezajlott évek szörnyüségait, mert az nemesak a hadseregek küzdelme lesz, de a polgár harca lesz polgártársa ellen: a népek háboruja lesz és polgárháboru egyszerre. És most ez várna reánk? . . .

A kis entente Jugoszlávia-Csehszlovákia-Oláhország.

Wien. A csehszlovák sajtóiroda a genfi svájci sajtóban a következő hivatalos nyilatkozatot tette közzé:

A Duna-konföderáció terve a Habsburg-dinasztia restaurálásának és a Habsburg-birodalom ujjaalkotásának első foka lenne. Hírlapírók és az „Agence Centrale“ nevű sajtóiroda rajta vannak, hogy ez a terv Svájcban és Középeurópában népszerű legyen. Ezzel az utóbbi időben nagyon megerősödött propagandával szemben szűk ségessé vált a volt Osztrák-Magyar monarchiából alakult nemzeti államok álláspontját megvilágítani. Sem a cseh köztársaságnak, sem Jugoszláviának, sem

Oláhországnak nincs kedve oly drágán megvásárolt függetlenségét egy Duna-konföderáció tervéért földadni, amely természetesen monarchista tendenciák és militarista törekvések eszközévé tennék. Ez a három állam, amelynek érdekei azonosak, egymás közt szövetséget kötöttek az ugynevezett kis entente-ot, amely az ententevali, különösen pedig Franciaországgal minden barátsága dacára is minden olyan törekvésnek ellen fog szegülni, amelynek nyílt vagy burkolt célja az Osztrák-Magyar monarchia bármilyen formában való visszaállítása.

A CSEHSZLOVÁK KÜLÜGYMINISZTER BEOGRADI LÁTOGATÁSA.

Beograd. Tegnap délután 4 órakor Beogradba érkezett dr. Bennesch Csehszlovákia külügyminisztere. Dr. Bennesch a pályaudvaron az udvar részéről Dimitrievity, a minisztériumok részéről Ninesity és Kovaesevity miniszterek, a parlament részéről Ribar alelnök, a csehszlovák követség Kalina követ vezetése alatt és Vukovics állami vasuti igazgató fogadta. Az ünnepélyes fogadtatás után dr. Bennesch a csehszlovák követségre hajtatott. A mai nap folyamán tisztelegni fog az udvarnál a kormánnyal fog tárgyalni. Bennesch két napig marad Beogradban, onnan hajón Orsovára megy, majd vasuton Bukarestbe utazik.

Beograd. Dr. Vesznity ma délután 1 órakor Bennesch tiszteletére díszebédet adott.

CSEHORSZÁG NEM MEHET LENGYELORSZÁG SEGÍTSÉGÉRE.

Prága. A cseh jobbpárti szociálisták manifesztumot intéztek a cseh munkássághoz, melyben kijelentik, hogy Csehországban nincsen olyan mozgalom, amely a diktatura kikiáltását célozná. A cseh proletáriátus nagyon gyenge még ahhoz, hogy felvegye a harcot Nyugat-Európa kapitalizmusával. A proklamáció aláírói kijelentik, hogy sohase helyezkednének egy olyan álláspontra, amely katsztrófa elé vinné az országot.

Páris. Pelle tábornok, a cseh vezérkar főnöke Prágából Párisba érkezett. Pelle tábornok közölte a francia kormány tagjaival, hogy Csehország belügyi helyzetére való tekintettel, nem vehet részt a lengyeleket támogató akcióban. (V. t. ü.)

Merénylet Venizelos ellen.

A sérülések nem súlyosak. — A merénylőket elfogták.

Páris. Venizelos görög miniszterelnök ellen, mikor Párisból Nizzába akart utazni, a lyoni pályaudvaron merényletet követtek el. A miniszterelnök a görög követségről a pályaudvarra hajtatott. Mikor a perronra lépett, egyszerre két lövést adtak le ellene. A miniszterelnök súlyosan megsebesülve összeesett. Környezetének sikerült a merénylőket, egy görög hírlapíró és egy görög katonatiszt személyében, elfogni. A valla-

tásknál kijelentették, hogy a merényletet azért követték el, mert fel akarták szabadítani népüket az elnyomatás és az önkény alól.

Páris. Újabb jelentések szerint Venizelos sérülése nem oly súlyos, mint ahogy első pillanatban gondolták. A miniszterelnök Rómába akart utazni, hogy az Olaszországgal Dodekianos ügyében kötendő szerződést aláírja. (V. t. ü.)

Parasztlázadás tört ki Ukrajnában.

London. Leningradból jelentik: Padvolsky népbiztos jelentette a szovjetkormányának, hogy Ukrajnában parasztlázadás tört ki, amely a vörös hadsereg balszárnyát komolyan veszélyezteti. A lázadásnak nyílt komünellenes színezete van.

A parasztság a termés betakarítása után fölfegyverkezett és parasztezredébe állt össze. A mozgalom Kerson kerületben indult meg, de egyre jobban terjed, ma már Kiew, Podolia, Volhynia és Jekaterinost-láv kerületekben dul az anarchia. (V. t. ü.)

A POLITIKA HIREI.

Beograd. A Jugoszláv és Narodni Club képviselői Beogradba érkeztek, mert pártügyek megbeszélésére hívták össze őket. Politikai körök véleménye szerint azonban az összehívás oka a Rijecs-affér. A parlamenti egység egyes csoportjai közt nagy véleményeltérés van. Ezzel szemben a parlamenti egység több vezető politikusa kijelentette, hogy a pártban a legteljesebb az egység. Vesznics dr. belátta, hogy a parlamenti egység csoportjai közül nemcsak a radikálisokkal, de a többi párttal is együtt kell dolgoznia. A Rijecs cikkével szemben a parlamenti egység pártja elégtételt követel a közlemény sértő hangja miatt. A demokraták azt állítják, hogy a krízis megoldásának folytonos eltolódása más okokban keresendő. (V. t. ü.)

A SAAR-VIDÉK KATASZTRÓFÁJA.

Frankfurt. A Saar-vidéken a helyzet egyre súlyosabb lesz. A bányászok sztrájkja még egyre tart és a helyzet olyan, hogy a munkások általános sztrájkra készülnek. A katonai különítményeket mindenütt megerősítették. A népszövetség adminisztráló-bizottsága négy nagynémet napilapot 4 hétre beszüntetett. A lakosság megkereste a népszövetséget, hogy új adminisztráló-bizottságot rendeljen ki, mert a jelenlegi nagyon elfogult. (V. t. ü.)

Arcképek.

(Folytatás.)

Wilson elnök, mikor Washingtonból elutazott, a történelemben eddig páratlan tekintélyt és erkölcsi befolyást élvezett mindenütt az egész világon. Bátor és mérsékelt szavai jobban eljutottak Európa népeihez, mint saját politikusaik hangja. Az ellenséges népek bizton remélték, hogy végre fogja hajtani a szerződést, melyet velük kötött; a szövetséges népek pedig nem is mint győzött, hanem szinte mint prófétát fogadták. Nagy erkölcsi befolyásához járult, hogy a tényleges hatalmat is kezében tartotta. Az amerikai hadsereg számbelileg, fegyelem, valamint felszerelés tekintetében is a helyzet magaslatán állott. Európa teljesen az Egyesült-Államok élelmiszerszállításától függött, pénzügyi tekintetben pedig még teljesebb mértékben volt neki kiszolgáltatva. Már ekkor is többel tartozott az Uniónak, mint amennyit fizetni képes volt és ezenfelül csakis nagymértékű további támogatás menthette meg az éhenhalástól és a csódtól. Soha még filozófus ilyen fegyverekkel nem tartotta hatalmában e világ fejedelmét. Hogyan tolongott az európai tőke az Elnök hintója körül! Milyen aggódó kíváncsisággal, mennyi reménnyel lestük a sors emberének magatartását és minden mozdulatát, ennek az embernek, aki Nyugatról jövé, a gyógyulást hozta az ő civilizációja szülőanyjának és akitől a jövőendő új alapjainak lefektetését vártuk.

A kiábrándulás oly teljes volt, hogy még a legbizakodóbbak is beszélni mertek róla. Igaz lehet ez? kérdezték azoktól, akik Párisból visszatértek. Valóban olyan rossz a békeszerződés, mint amilyennek látszik? Mi történt az Elnökkel? Milyen gyöngeség, milyen szerencsétlen-

HINDENBURG KRAJNÁBA MEGY NYARALNI.

Laibach. A celli német lapok azt írják, hogy Hindenburg Krajnába megy az idén nyaralni. Ha e hír igaz, úgy a pangermán agitáció nagyon átlátszó esetével van dolgunk — írják a szlovén lapok — a nagynémet befolyást akarják érvényesíteni a lakosság körében. Ha Hindenburg tényleg Karintiába jönne, úgy a népszavazásbizottság fel fogja szólítani, hogy ez évben válasszon magának más nyaraló helyet. (V. t. ü.)

CÁRI PROGRAMM = SZOVJET PROGRAMM.

Nauen. (Rádió.) A szovjetkormány több tagjának egy hírlapíró előtt tett kijelentése alapján a szovjetkormány jelenleg három feladata van: 1. Lengyelország megsemmisítése. 2. Oroszország keleti érdekeinek biztosítása. 3. Konstantinápoly annektálása. (V. t. ü.)

RÖVID HIREK.

Páris. Az oláh királyné Zürichbe utazott.

Páris. Marokkóban benszült lázadás volt, melyet a francia katonaság leverte.

Kotoro. Albániából 21—25 élettévig férfinek nem adnak utlevelet külföldre.

Beograd. A Narodni Club tiltakozott a vasuti tarifa emelése ellen.

London. Dánia megszakította tárgyalásait Szovjet-Oroszországgal a gazdasági összeköttetés ügyében.

Zagreb. Horvát újságírók sürgetik a jugoszláv újságírók egy egyesületbe való tömörülését.

Beograd. A egyetem filozófiai fakultása dr. Massaryk cseh köztársasági elnököt disz doktorává választotta.

Beograd. A jugoszláv követség e hó folyamán megkezdte működését Wienben.

Beograd. Minisztertanácsi határozat alapján a bácskai csatornákat a király és a trónörökös nevével nevezik el.

Sarajevo. Herbert Howel az amerikai misszió munkájának felülvizsgálására Sarajevoba érkezett.

HIREK

Ne utazzunk okmány nélkül! A zagrebi idegenforgalmi társaság az újságok útján jelentette, hogy nem szükséges az utazóközönségnek utazási igazolvánnyal ellátva lennie. Illetékes helyről ezzel szemben arról értesítenek, hogy az igazolványok kérdése még nincs eldöntve, de az a körülmény, miszerint utazási engedélyekre nincs szükség, nem zárja ki azt, hogy az utasoknak ne legyenek oly okmányaik, amelyekkel személyazonosságukat igazolhassák. Ezért ismét figyelmeztetjük az utazóközönséget, hogy vigyen magával az utra valamilyen hivatalos igazoló okmányt.

A Ripka—Láng—Fischer művészestély szép közönség jelenlétében nagy sikerrel folyt le szombaton este a Kaszinó nagytermében. Láng Imre hegedűjátéka, amely Ripka Imre zongorakiséréteben mindvégig tökéletes aláfestést kapott, nagy élvezetet szerzett a hallgatóságnak, amely különösen a Beethoven szonata és Daunné Kenese Hilda Nocturneje után adózott elismeréssel a szereplőknek. Fischer Árpád versei, amelyekben sok új érzés, új szín és gondolat viharzik, ugyancsak nagy tetszést keltettek és a közönség lelkesen ünnepelte a fiatal poétát.

ség okozhatta ezt az érthetetlen és annyira váratlan árulást?

Pedig egyszerű és emberi okokról volt szó. Az Elnök nem volt hős, nem volt próféta, sőt még filozófus sem; csak ember volt, tele nemes szándékkal, de emberi gyengeségekkel is és hiányzott belőle a fölényes szellemi felkészültség, melyre szüksége lett volna, hogy megmérkőzhessen azokkal a ravasz és veszedelmes bűvészekkel, akik az erők és egyéniségek hatalmas összecsapása folyamán diadalmas mestereknek bizonyulnak a békétárgyalás színe előtt lefolyó adok-veszek-játékban, — amely játékhoz ő egyáltalán nem értett.

Valóban, egészen hamis volt a kép, melyet az Elnökről alkottunk. Azt hittük róla, hogy fölényesen zárkózott, hogy makacs és nagyon erős akaratú. Tudtuk, hogy nem a részletek embere, azt gondoltuk, hogy az élelítés, mellyel egyes nagy problémákat áttekintett, erélyével párosulva képessé teszi, hogy a pókhálón is átcsusszon. E tulajdonságok mellett, gondoltuk, megvan benne a tudós tárgyilagossága, műveltsége és széleskörű tudása. A nagyon választékos nyelven megírt „Jegyzetek” emelkedett, erős képzelőtehetségre vallottak. Arcképei után ítélve finom külsejű, parancsoló megjelenésnek képzeltük. Ezekhez járult, hogy megszerezte és növekvő tekintéllyel tartotta az első helyet olyan országban, melyben a politika művészete nem kis szerepet játszik. Mindezek a tulajdonságok, ha lehetlent nem is vártunk tőle, nagyon alkalmassá tették őt szemünkben a szóbanforgó problémák megoldására.

Az első benyomás, melyet Wilson közéről gyakorolt, lerontotta, ha nem is mindent, de egynémelyikét ezeknek az illúzióknak. Finom metszésű arca éppen olyan volt, mint a fényképeken, nyakizmai és fejtartása nem min-

dennapi. De, akárcsak Odyszeusz, ő is bölcsőbbnek látszott, ha ült; kezeiből, bár elég erősek, hiányzik az érzékenység és a finomság. Az első pillantás az Elnökre arról győzött meg bennünket, hogy nincs meg benne a tudós temperamentuma, valamint hogy egyáltalán nincs meg az a nagyvilági műveltsége, ami annyira jellemzi Clemenceau-t és Balfour-t, kik osztályuknak és koruknak rendkívüli műveltségű képviselői. Ennél azonban sokkal komolyabb fogvatkozása volt a teljes érzéketlenség környezete iránt. Milyen kilátásai lehettek az ilyen embernek Lloyd George feltételül biztos, szinte médiumszerű érzékenységgel szemben, mellyel környezete minden egyes tagját megismerte? Ha láttuk, mint figyel az angol miniszterelnök a társaságot hat vagy hét olyan érzékkel, amelyből közönséges halandónak egy sem jutott, mint itél jellemről, okokról, tudattalan örökről, mint találja ki az egyesek gondolatát, mint tudja már előre, mit fognak mondani, érvei mint vetnek számot közvetlen hallgatónak hiúságával, gyengeségével, önzésével, akkor rögtön tisztában voltunk azzal, hogy a szegény „President” lesz a bekötött szemű ember ebben a játékban. A miniszterelnök kétételes képességei biztosabb áldozatot keresve sem találhattak volna. Az Óvilág megátalkodott volt a maga gonoszságában; az Óvilág köszívén kicsorbult volna a legbátrabb kóbor lovag legélesebb kardja is. És ráadásul, ez a vak és süket Don Quijote olyan barlangba lépett, melyben az ellenfél kezében volt a gyors, csillogó penge.

De ha az elnök nem bizonyult filozóf-királynak, mi volt hát tulajdonképpen? Végtere is olyan ember volt, aki élete jó részét egyetlen töltötte. Egyáltalán nem volt üzletember, sem közönséges pártpolitikus, hanem erős, önálló,

Nagy jugoszláv magasmalom keres egy

azonnali beépítésre. Bizonyítványokkal és aianlóvelekkel, esetleg fényképpel is

A Nagybecskerekeli Tengerfeldolgozó és Olajvár Rt. ÖSSZESEN 1516

egyben értékesíteni kívánja.

Ujtölg-

Ujtölg-borosborodókat, 1500 hektó 1/4-es fűrészelt, 200-450 literig, per hektoliter 220 koronáért

Vadonutaj koncert-

ZWIGGIER CLUB.

Jugoszláv-osztrák vasutas konferencia. Deroka vasutminiszteri osztályfőnök ma visszaérkezett a maribori vasutas konferenciáról, amelyen az osztrák-jugoszláv vasutas, rendőri és vámügyi forgalmi kérdéseket intézték el. A konferencián a két állam részéről 60 delegátus vett részt.

A vasuti tarifaemelés. A sarajevói vasuti igazgatóság tudára adja az utazóközönségnek, hogy augusztus 15-től a vasuti tarifa díjtételei dinárban számítatnak. (V. t. ü.)

Légi közlekedés Koppenhága és Amsterdam között Londonon keresztül. Svédország, Dánia, Németország, Hollandia és Anglia megalkották az „Europa-Nord-West-Flug” társulatot, amely rendszeres légi hajóráratokat akar behozni az öt ország között, amelyen nemcsak postát, hanem utasokat is szállítanak. Stockholm, Koppenhága, Hamburg, Berlin, Amsterdam és London volnának az állomások, ahol mindenütt megtörténtek már az összes szükséges előkészületek, hogy a forgalom mielőbb rendszeresen megindulhasson. A repülőtávolság Koppenhágától Londonba Malmön keresztül 1200 kilométer. Koppenhága és Amsterdam közt az utat London, Hamburg, Berlinen keresztül 11 órára tervezik. Későbbre remélik, hogy Londont Koppenhágától egy nap alatt elérhetik. Az első repülőgép aug. 3-án reggel 8 órakor indult Koppenhágából, 9 órakor elhagyta Malmöt és 10 óra 15 perckor Warnemündebe szállt le. Itt egy új repülőgép várakozott, amely 11 óra 30 perckor ellenszéllel indult és a Hamburg melletti Fuhlsbüttel repülőtéren 1 óra délután érkezett meg. 25 perccel később megérkezett Westerlandból egy repülő, amely postát hozott. Hamburgból a repülő 2 óra 40 perckor indult tovább. 1/4 órakor Brémában felvette a Berlinből ugyancsak repülőn odaérkezett postát, 4 óra 25 perckor indult Amsterdam felé, ahova este 7 óra 30 perckor érkezett meg. Vagyis Koppenhága és Amsterdam között a légiut 11 óra, amely időben Hamburgot, Brémát és Londont is érintik, vonat és más légijáratok összeköttetésekkel pedig a dán, svéd és angol közlekedésbe is bekapcsolódhatnak.

súlyos egyéniség. Milyen volt hát a temperamentuma?

Ha egyszer megtaláltuk a csomót, könnyebben folytathatjuk a kutatást. Az elnök olyan volt, mint egy nonconformista lelkész, vagy mint egy presbiteriánus. Gondolkodása és temperamentuma nem az ész-ember, hanem a teológus sajátosságait mutatta, ennek az érzés-, gondolkodás- és kifejezőmódnak minden erejével és gyengeségével. Olyan típus, melyből ma már sokkal kevesebb található Angliában és Skóciában, mint régen; mégis ez a leírás az angolok számára határozott képet fog nyújtani az Elnökről.

Ez a kép maradjon meg emlékezetünkben, midőn visszatérünk az eseményekhez. Az Elnök világprogramja, melyet beszédeiben és írásaiban lefektetett, olyan csodálatos volt és olyan tág látókörre vallott, hogy bámulóinak bizonyára eszébe sem jutott a részletek kritikai boncolása, — a részletek, melyek még nem állapították meg, de el fognak készülni a maguk idején. Általában azt hitték a párisi tanácskozások kezdetén, hogy az Elnök, tanácsadói nagy seregének segítségével, kigondolt valami összefoglaló tervet nemcsak a Népek Ligája megvalósítására, hanem a tizennégy pontnak a békeszerződésben való érvényesítésére is. Csakhogy az Elnök nem gondolt ki semmit; mihelyt a gyakorlati megvalósításra került a sor, eszméi ködösekké és hiányosakká váltak. Nem voltak tervei, nem volt semmiféle alkotó eszméje, amellyel életre hívta volna a parancsolatokat, melyeket a Fehérház magaságáról dörgött a világra. Szép prédikációt tudott volna tartani bármelyikről, gyönyörű imában tudta volna kérni a Mindenhatót, hogy teljesítse azokat, de fogalma sem volt róla, hogyan lehetne őke Európa jelenlegi helyzetére alkalmazni.

(Folytatjuk.)

Az anyakönyvi hivatalból. A veliki becskeréki anyakönyvi hivatalban a lefolyt héten a következő bejelentések történtek:

Házasságok: Özv. Milan Ninkov gk. napszámos és Czveity Szmilyana gk. — Szelegrad István rk. kereskedősegéd és Gerber Margit Eteika rk. — Szelya Dragolyub gk. napszámos és Arsenov Szmilyana gk. — German János rk. borbély és Jerk Katalin rk. — Dormuth Péter rk. napszámos és Weisz Erzsébet rk. — Lédeker Jenő József izr. orvostanhalgató és Reisz Erna izr.

Születések: Molnár István rk. napszámos, fiu. — Gruzling Henrik rk. géplakatos, leány. — Bruning Ágoston rk. magánhivatalnok, fiu. — Jesity Jován gk. magyar szabó, fiu. Daity Voja gk. papucsos, fiu. — Erdélyán Zsiva gk. napszámos, leány. — Vászity Péra gk. földm. fiu. — Kormányos József rk. napszámos, fiu. — Bogoszavlyev Lyubica gk., leány. — Tápai Sándor rk. napszámos, fiu. — Petrovacska Lyubomir gk. napszámos, fiu. — Mosorinszki Iván gk. földm., fiu. — Jeneczkov Vojin gk. földm., fiu. — Krumenacker Mátyás rk. közműves, leány. — Teschler Miklós rk. vasuti tisztviselő, fiu. — Buschbacher János rk. napsz., leány. — Biljica Viola rk., fiu. — Mirkov Iván gk. földm., fiu. — Radu Micza gk. cigány, leány. — Lambity Zsivoin gk. napszámos, fiu. — Kalinin Georgija (oros) cukorgyári kémikus, leány.

Halálozások: Gyuresity Leoszava gk. 26 éves, tüdővész. — Csizár Józsefné rk. 71 éves, rák. — Martinov Grozdanka gk. 4 hetes, életgyenge. — Özv. Moldován Lászlóné rk. 70 éves, mérgezés. — Martinov Vukoszava gk. 7 hónapos, bélhurut. — Gyukics Pántáné gk. 24 éves, szerviszívaj. — Korahob Gyorgye gk. 57 éves földműves, tüdőgyulladás. — Kormányos István rk. 10 napos, életgyenge. — Ortner Béla rk. 7 hónapos, bélhurut. — Hoffmann Gáspár rk. napszámos, 66 éves, vérzés. — Verter Katalin rk. 37 éves, tüdővész. — Angyal Gyula rk. 4 hónapos, görcsök. — Karlovaszki Gordana gk. 6 hetes, életgyenge. — Gruzling Mária rk. 11 napos, életgyenge.

Naponta friss Rohonczy- és kantalupe-dinnye kapható Petrogradszka (Melencei) utca 8. szám alatt.

Hajsza a szén után.

Az atomok oszthatósága. — Rutherford angol vegyész fölfedezése. — Az atomelmélet bukása. — 1 gramm anyag = 3000 tonna szénnel.

Az egész úgy hangzik, mint egy izgatón szenzációs mozifilmnek a címe. De az egész civilizáció, az élet a széntől függ. Ezért küzdenek ma az emberek, hogy a szent megszerezze és hogy biztosítsák maguknak a széntermő vidékeket. Természetes, hogy a természetadta szén megszerzése utáni harcokkal egyidejűleg megindult a tudományos küzdelem is a szent pótló anyag előteremtésére. Ezt a tudományos munkát vitte a megvalósuláshoz közel Rutherford angol tudós fölfedezése az atomok oszthatóságáról.

Fizikusok és kémikusok a XIX. század második felében egyöntetűen harmonikus és áttekinthető rendszerbe osztották az univerzumot. A teoriájuk szerint vagy kilencven különböző fajta kis építőkövecske volt a világon, az atomok, amelyekből a különböző sok milliónyi más vegyületek alakultak olyan módon, hogy a kövecskéket más-más variációba rakták. Magáról az atom lényegéről meglehetősen mélyen hallgatott mindenki. Valójában mindig fönnállott a sötét gyanu, hogy ennek az atomnak valószínűleg nagyon komplikált szerkezete lehet, de egyelőre úgy hívták, hogy oszthatatlan. A XIX. század végén fedezték föl aztán a radioaktív vegyületeket. És ha vonakodva is, de be kellett vallani, hogy a már régen ismert Uran nevű elem atomja teljesen önállóan két teljesen önálló elemmé: ólomra és heliumgázzá oszlott meg. De még csodálatosabb volt, hogy ennél az atomoszlási műveletnél messzerűen óriási energiameennyiségek sza-

badultak föl. Egy gramm rádium ólom és heliumgázzá való széteszlási procesussa alatt ugyanoly nagy energiameennyiség szabadul föl, mintha 3000 tonna jó szent tüzeltünk volna el. Ezek az első fölfedezések a radioaktivitás terén olyan izgatóság és tüneményeszerűek voltak, hogy hosszú időbe telt, míg az atomelmélet toriját úgy ahogy, ismét rendbe hozták.

Rutherford kísérletének a tudományos vizsgálata a kísérletek lefolyása és megközelítése természetesen annyira komplikált és szakszerű, hogy nem egy napilap hasábjaira való, itt csak annak regisztrálására szorítkozunk, amennyit ez a szenzációs találmány a gyakorlati életben ér. Rutherford volt az első, aki az atomok mesterséges oszthatóságát megkísérelte, mert a rádium oszthatósága teljesen automatikusan ment végbe és emberileg nem volt előidézhető, sem megakadályozható. Hosszu ideig tartó kísérletei végre célhoz vezettek. A Katód-csővekbe helyezett nitrogénáztára óriási feszültségű elektromos áramot bocsátott és ime a kísérlet végén a Katód-csővekben már nem volt nitrogén, hanem helyette heliumot és hidrogént talált. Az első szándékos atomfelosztás teljes sikerrel járt és most már százzámra végzik az eddig oszthatatlannak hitt elemeken a kísérletet. Így néhány napja jött a hire Angliából, hogy Rutherford a chlór atomját két új elemre bontotta föl.

Rutherford szenzációs fölfedezése természetesen az egész világ tudományos köreiben érthető izgalmat keltett. A német tudományos világ, amely talán az egész világon a háboru ideje alatt is élénk figyelemmel kísérte a külföldi szakmunkásságát, kimerítően foglalkozott az új fölfedezéssel. A német tudomány büszkeségei, mint Einstein tanár, dr. Haber tanár, titkos tanácsos a Nobel-díj nyertese, dr. Planck tanár a Nobel-díj nyertese, dr. Nernst Walter, mind a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak Rutherford fölfedezéséről. Dr. Markwald titkos tanácsos a Radiotellur fölfedezője a Rutherford-féle kísérletekről így nyilatkozik: Elméletileg teljesen tisztázott az atom oszthatóságának kérdése. Elméletileg egy kismennyiségű rádiummal egy gyorsgőzöst át lehetne yinni az Oceánon. A gyakorlatban azonban még messze vagyunk kézzelfogható eredményektől. Az atom szétesztésénél jóval több energia szabadul föl, mint amennyi ehhez a vegyi folyamathoz szükséges volt. Ezt csak úgy lehetne gazdaságosan kihasználni, ha az atomok szétesztésének mikéntjét valamilyen eszközzel szabályozni lehetne. Egyelőre ennek a lehetősége nincs még meg!

De nem lesz lehetetlen. A fáradhatatlanul kutató emberi elme meg fogja találni ezt az eszközt is. A tény egyelőre annyi, hogy az emberiség Rutherford kísérleteivel a fejlődés egy új folyamatához érkezett meg.

Vonatok érkezése és indulása

Érkezik:

Zsombolyáról (keskeny) reggel 8 óra 23 perc.
Zsombolyáról Bégaparról este 9 óra 25 perc.
Kikindáról (rég. állomás) reggel 6 óra 49 perc.
Suboticáról (rég. állomás) déli 12 óra 57 perc.
Pansevőről (rég. áll.) déli 12 óra 31 p és este 6 óra 12 p.
Vrsacról (rég. állomás) este 6 óra 30 perc.

Indul:

Zsombolyára (keskeny) déli 12 óra 07 perc.
Pansevőre (Bégaparról) hajnali 4 óra 20 perc.
Pansevőre (rég. áll.) reggel 8 óra 10 és déli 12 óra 57 p.
Kikindára (rég. állomásról) este 7 óra 18 perc.
Suboticára (rég. állomásról) déli 12 óra 31 perc.
Vrsacról (Bégaparról) hajnali 3 óra 33 perc.

Cipész-szabász,
aki e szakmában teljesen képzett, azonnal felvétetik
Apfel Ignác césnél, Stari Becsej.

Hirdessen a „Torontál“-ban.

Nagy jugoszláv magasmalom keres egy
üzemmel való felépítést. Bizonyítvány-masolatát
azonnal beleszere. Bizonyítvány-masolatát
és ajánlólévelekkel, esetleg fényképpel is
felszerelt ajánlatot „Tűchig” jelleg alatt
a lap kiadóhivatalába küldendők. 1511

A Nagybecskerek Tengerifeldolgozó
és Gyógyár Rt. összes 1516
egyben értékesítést kívánja.
Érdeklődők forduljanak a gyár vezetőségéhez.

Ujtölgy-
borsberberdák
Ujtölgy-borsberberdák, 1500 hektó 1/4-es füreszeli,
200-450 literig, per hektoliter 220 koronáért
ab Zentab, ajánl
Treuhaft Butorgyár, Zenta. Telefonsz. 34.

Vadonatuj koncert-
Zsombolyáról
Veresmartiova (Uri)-utca 14.
1528

Magas honorárium

ellenében ki volna hajlandó
szeptember 1-re 2 vagy 3 szobás
butorozott lakást
Értesítés „Ar mel-
lékes” jeligére a
kiadóba kértik.

1522

Munkások!

**A cukorgyár szeptember
elején kezd el dolgozni.**

A munkások beiratása e hó 19. és 22-én
kezdődik 8—11 óráig delelőtt.

1518

Cukorgyár R.-T. Veliki Becskerek.

Hirdetmény.

Alulírott községi előljáróság folyó hó
22-én d. e. 9 órakor 3—6 évre bérbe adja a
község tulajdonát képező **korcsmát, kávé-
házat és depót.**

Közelebbi adatokat mindennap a község
jegyzője ad.

Szrpszki Itebej, 1920 augusztus 6.

1513

A község előljárósága.

Rüht és viszketeg

172

4 nap alatt biztosan gyógyít a
katonaságnál kitűnően bevált

SVRABULIN

Kapható csak a **NIKOLICS**-gyógyszertárban
Veliki Becskerek, Zsitni trg (Gabona-tér).

Антро колонијална радња

Нафтали М. Леви

БЕОГРАД, Краља Петра у. 44.

Препоручује сву колонијалну робу по нај-
нижем ценама. — Телефон 535.

Engro üzletemben állandóan nagy készletet
tartok fűszerekben és gyarmatárúkbán, melyek
eladását a legolcsóbb árban ajánlom.

NAFTALI M. LEVI, BEOGRAD

fűszer- és gyarmatáru kereskedése
1256 **Kralja Petra ulica 44. — Telefon 535.**

A n é közönség figyelmébe ajánlom
a legfinomabb belacrkvai (fehértemplomi) hegyi
fajboromat, 9 K literje, továbbá 1917—18. évi fehér-
vörös- és Schiller-borokat, borpárlatot (cognac,
gyöngytörkölyt, gyengébb törkölyt és pálinkát a
legolcsóbb napiáron. — 1521 — Tisztelettel:

Sólyom György, borkereskedő.

**STABIL-
MOTOROKAT
10—300 HP**

ipari üzemek számára
rövid határidőre szállít

JUGOSLAVENSKA
INDUSTRIJA MOTORA D. D.
ZAGREB, Sudnička ul. 5.

**Épületfa, deszkák,
lépcsők, lécek**

minden nagyságban, vagononként, 1431
helyben előnyös feltételek mellett
kaphatók. . . Továbbá ajánlunk:

cementet, cementlapokat,
cementcsöveket, acetont (benzin-
pótlék), 80%-os ecetsavat

a legolcsóbb
napiáron **„Materiale“**
épületanyag és technikai szükségleti cikkek
termelő és kereskedelmi társasága, Osijek.

Uzimamo u radnju odmah majstora
(ili majstoricu)
pletioca, koji ume pletiti na stroju muške, ženske
kapute, svetere, marame i šalove. Takodjer tražimo
pomoćnih radenika.

Promenjamo vunu za predju svakovrsne
boje, sukno, konjske čebe,
kapute i marame. **Industrija za preradu vune u Senti. . . Telefon 114.**

Alkalmazunk azonnali belépésre elsőrendű
kötőmestert vagy kötőmester-
nőt, aki férfi, női kabátok, szveterek, kendők, sálak gé-
pen való kötéséhez ért, ugyszintén segéd munkásokat.

Becserélünk gyapjút minden színű
fonálért, szövet-, lópokrécért,
kabátok- és kendőkért. 1501

Zentai Gyapjufeldolgozó Iparvállalat. . . Telefon 114.

Nagyobb mennyiségű

PRIMA TŰZIFA

érkezett.

Kurländer Imre.

Telefonszám 35.

Telefonszám 35.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál Veliki Becskerek

Nyomatott Pleitz

Kiadó: Pleitz Fer. Pál.